

## РІДКІСНІ ВИДИ ДЕНДРОФЛОРИ У НАСАДЖЕННЯХ СИРЕЦЬКОГО ДЕНДРОЛОГІЧНОГО ПАРКУ (м. КИЇВ)

*Глухова С. А., директор,*

*Михайлик С. М., кандидат сільськогосподарських наук,*

*Шиндер О. І., кандидат біологічних наук*

*Сирецький дендрологічний парк загальнодержавного значення*

[syrets.dendropark@gmail.com](mailto:syrets.dendropark@gmail.com)

Вирощування рідкісних та зникаючих видів рослин в умовах інтродукції – один із дієвих засобів збереження їх генофонду. Важливу роль у збереженні рідкісних рослин в умовах культури відіграє Сирецький дендрологічний парк загальнодержавного значення, розташований у історичній місцевості Сирець у північно-західній частині м. Київ, на південній межі Полісся. Одним із напрямів діяльності парку є добір і розмноження рослин та їх апробація у паркових насадженнях.

За даними останньої інвентаризації у дендропарку нараховувалося близько 500 найменувань таксонів і культиварів дендрофлори, які є основою паркових насаджень [1, 2]. У парковій частині та колекціях Сирецького дендрологічного парку довгий час вирощуються та пройшли випробування 15 видів рідкісних деревних, чагарникових і напівкущових видів, занесених до Червоної книги України [3], та які успішно акліматизувалися в умовах м. Києва (табл.). Ці види є не лише раритетною компонентою колекції живих рослин парку, а і використовуються у різноманітних насадженнях. Серед них представлені 7 видів дерев, 6 – кущів, 2 – напівкущики, що визначає сферу їх використання в озелененні.

**Табл. Рідкісні види дендрофлори у колекції живих рослин Сирецького дендрологічного парку**

№	Латинська назва	Українська назва	Категорія	Життєва форма	Рік інтродукції
1	<i>Betula borysthena</i> Klokov	Береза дніпровська	неоцінений	дерево	2010
2	<i>Betula klokovii</i> Zaver.	Береза Клокова	зникаючий	дерево	2022
3	<i>Daphne sneorum</i> L.	Вовчі ягоди пахучі	вразливий	кущ	2012
4	<i>Draba aizoides</i> L.	Крупка айзовидна	зникаючий	півкущик	2012
5	<i>Euonymus nanus</i> M.Bieb.	Бруслина низька	вразливий	кущ	2003
6	<i>Fraxinus ornus</i> L.	Ясен білоцвітий	рідкісний	дерево	2013

7	<i>Juniperus foetidissima</i> Willd.	Ялівець смердючий	рідкісний	дерево	2014
8	<i>Lonicera caerulea</i> L.	Жимолость голуба	рідкісний	кущ	2016
9	<i>Pinus cembra</i> L.	Сосна кедрова європейська	вразливий	дерево	2001
10	<i>Prunus klokovii</i> Sobko ined.	Вишня Клокова	вразливий	кущ	2001
11	<i>Salvia scabiosifolia</i> Lam.	Шавлія скабіозолиста	неоцінений	напівкущик	2014
12	<i>Staphylea pinnata</i> L.	Клокичка периста	рідкісний	кущ	2001
13	<i>Syringa josikaea</i> J.Jacq. ex Rchb.	Бузок угорський	вразливий	кущ	1950
14	<i>Taxus baccata</i> L.	Тис ягідний	вразливий	дерево	1955
15	<i>Torminalis glaberrima</i> (Gand.) Sennikov & Kurtto	Берека	неоцінений	дерево	1955

Деревні види переважно становлять основу паркових насаджень. Зокрема, тис ягідний та кілька його сортів відіграє важливу роль у формуванні багатьох дендрогруп у парку. Поодинокими екземплярами у деревостані по всій площі парку трапляється берека. Натомість рослини, інтродуковані порівняно нещодавно, були висаджені у молодих насадженнях, які ще не зімкнулися, як-от – береза дніпровська, сосна кедрова, ясен білоквітковий, ялівець смердючий і наймолодший інтродуцент у колекції – береза Клокова. У 2022 рр. цей вузький ендем було інтродуковано насінням із Кременецького ботанічного саду, а навесні 2023 р. зійшли масові сходи і вже нині береза Клокова успішно вирощується у парковій частині, а її саджанці були передані у кілька інших ботанічних установ.

Раритетні види кущів представлені переважно у колекційних розсадниках. Але бузок угорський культивується в парковій частині у складі чагарникового ярусу та, завдяки своєму декоративному вигляду, в період цвітіння значно прикрашає насадження. Клокичка периста – також представлена у кількох куртинах у різних частинах парку і має досить високі декоративні якості в період цвітіння.

Низькорослі напівкущики біоморфологічно близькі до трав'яних багаторічників і використовуються в озелененні разом із ними при формуванні різноманітних декоративних композицій різного призначення. Шавлія скабіозолиста – яскрава рослина, придатна для класичних квітників, а також і пряноароматний вид. Крупка

аїзовидна – низькоросла рослина, що може використовуватися переважно для декорування рокаріїв та інших невеликих композицій.

Більша частина рідкісних видів дендрофлори добре акліматизувалися у насадженнях Сирецького дендрологічного парку, що свідчить про подальші перспективи культивування цих рослин, а також потребу у випробуванні та підборі нових стійких раритетних видів дендрофлори. В ході інтродукційного експерименту у Сирецькому дендропарку випробовуються нові подібні інтродуценти, прикладом чого є нещодавня успішна інтродукція берези Клокова. З іншого боку, не всі рідкісні види дендрофлори пройшли акліматизацію, як, наприклад, рододендрон східнокарпатський (*Rhododendron kotschyi* Simonk.), котрий не вдалося виростити до цього часу, а також дріада восьмипелюсткова (*Dryas octopetala* L.), акліматизація котрої залишається низькою. Ще одним аспектом вивчення інтродуцентів в умовах культури – є їх ідентифікація. Так, дорослу рослину жостера, котрий був інтродукований із іншої установи як ж. фарбувальний (*Rhamnus tinctoria* Waldst. & Kit.), що занесений до Червоної книги України, після перепроверки довелося віднести до звичайного *R. cathartica* L.

Отже, рідкісні деревні та низькорослі види дендрофлори мають різноманітне використання у Сирецькому дендропарку. Найбільш декоративними серед них є бузок угорський, тис ягідний, шавлія скабіозовидна, ялівець смердючий, ясен білоцвітий, – та успішно використовуються для komponування декоративних композицій і дендрогруп. Інші види використовуються як асектатори у складі деревного і чагарникового ярусу, а також представлені на колекційних розсадниках.

#### Список використаних джерел

1. Глухова, С. А., Шиндер, О. І., Ємець, Л. І. & Михайлик, С. М. (2016). *Каталог трав'янистих рослин Сирецького дендрологічного парку*. Довідкове видання. Полтава: Полтавський літератор.
2. Глухова, С. А., Шиндер, О. І. & Михайлик, С. М. (2017). *Каталог деревних рослин Сирецького дендрологічного парку*. Полтава: Полтавський літератор.
3. *Про затвердження переліків видів рослин та грибів, що заносяться до Червоної книги України (рослинний світ), та видів рослин та грибів, що виключені з Червоної книги України (рослинний світ)* (Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України). № 111. (2021). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0370-21#Text>.



Міжнародна науково-практична конференція з нагоди 185-річчя ННІ лісового і садово-паркового господарства НУБіП України

# ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ



КИЇВ • 5-6 червня  
2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І  
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І  
САДОВОПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

**ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ**



## **ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ**

**УЧАСНИКІВ  
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ  
«ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В  
УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ  
ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ  
УКРАЇНИ»  
(5 – 6 червня 2025 року)**

**КИЇВ – 2025**

Міжнародна науково-практична конференція «ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ».

Рекомендовано до друку науковою радою НДІ лісівництва та декоративного садівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 9 від 19 травня 2025 р.)

**Відповідальні за випуск:**

директор НДІ лісівництва та декоративного садівництва,  
кандидат сільськогосподарських наук, доцент О.П. Бала

кандидат технічних наук, доцент О.Ю. Горбачова

© Національний університет біоресурсів і природокористування України,  
ННІ лісового і садово-паркового господарства,  
НДІ лісівництва та декоративного садівництва, 2025